

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

Dějiny Židů v Táboře¹⁾.

Zpracoval

Dr. František Kroupa, Tábor.

V osudech města Hradiště hory Tábor, čili stručně Tábor, vystupují židé poměrně pozdě. Téměř všechna města okolní zaznamenávají pevně usedlé žid. rodiny již v XV., některá dokonce ve XIV. stol., v T. naproti tomu bezpečné zprávy tohoto druhu jsou až z konce XVI. stol. Jest jisto, že důležitým činitelem byl tu zvláštní, ba ojedinelý náboženský a sociální ráz starého T., který i přes vnější likvidaci r. 1437 a 1451 měl dlouho hlubokou odezvu ve vnitřních poměrech města.

Nechci tím říci, že by před zmíněnou dobou židé do T. byli vůbec nepřišli. Byl jistě častým cílem žid. obchodníků, kteří v blízkém i dalekém okolí dosti značně byli usazeni, avšak jen přechodně o trzích a podobných příležitostech s vyloučením možnosti trvalějšího usazení, nad čímž vládnoucí měšťanstvo důsledně bdělo. Jest proto tím zajímavější, že první jméno žid vyskytuje se v T. u rodiny křesťanské ještě před r. 1525, mezi nejstaršími záznamy v městských knihách. Je tak nazýván Jan kloboučník, usedlý na domech č. 69 a 70²⁾ a jeho pivovaru říká se „židovský pivovar“. Škoda, že neznáme důvodu tohoto pojmenování.

První bezpečnou zprávu o židech v T. máme v městských knihách z r. 1572 při domě č. 137, kdy majitel jeho Václav Kášovec jest „z poručení panského dán do vězení, že u sebe židy hospodcu fedroval“. Tato zpráva potvrzuje ovšem dosud jen to, co řečeno bylo dříve o přechodných pobytech Židů v T. Mnohem důležitější jest naproti tomu zpráva z r. 1594, kdy Pavel Lidl mladší z Lidlova koupil v T. dům č. 51 a pronajal jej rodině židovské. Čin tento těžce nesli Táborští, kteří neradi viděli, že pronájmem šlechtického domu, jenž nepatřil jejich právu, obchází a ruší se jejich zákaz o židech. Jméno této žid. rodiny není známo, aspoň ne s plnou bezpečností. Teprve pro období před r. 1618 víme ze svědectví Petra Voka Zmyslovského z Radvanova, že na domě Lidlovském bydlel žid Beneš s manželkou Ráchličkou, se synem Adamem a s druhým židem Jáchymem, a že v téže době žil v T. žid Híršl s manželkou Rejnou a se schovancem Markem³⁾. Tento Beneš jest asi Beneš Mendl, který se připomíná i se svou manželkou v zápisech městských r. 1617 při jakémsi obchodním dohazování. Bylo by tedy jméno Mendl spojeno s počátky židů v T.

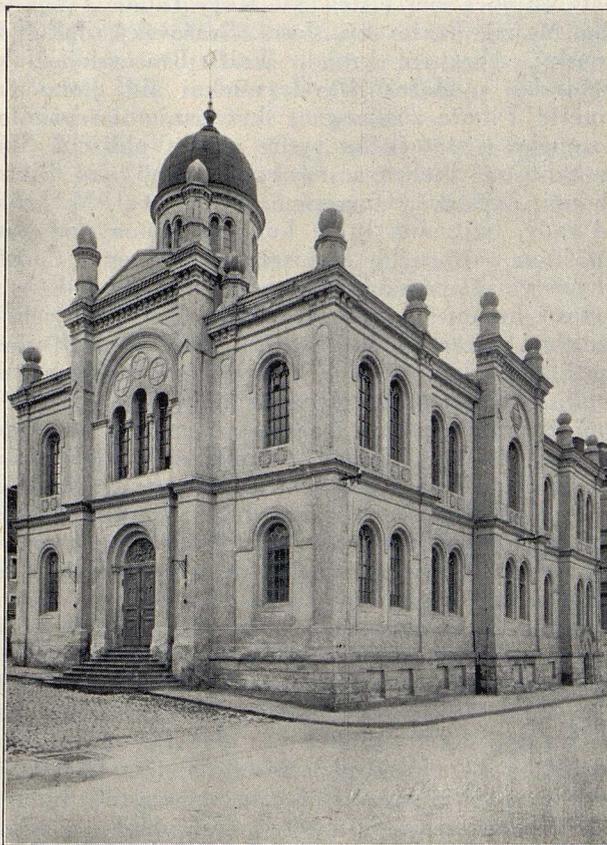
Obrat nastal r. 1621. Tehdy Ferdinand II. velmi zlepšil zlé dosud sociální postavení židů odměnou za finanční pomoc, kterou mu poskytli za českého povstání. Konec t. r. nebo hned počátek r. 1622 jest i počátkem skutečného a bezpečného usídlení se židů v T. Když totiž 18. listopadu r. 1621 T. kapituloval, uložena mu velká válečná výplata (racion) v částce 60.000 zl. rýnských, která vybírána byla od 22. listo-

Geschichte der Juden in Tabor¹⁾.

Bearbeitet von

Dr. František Kroupa, Tábor.

padu 1621 do 22. prosince 1622. Podmínky byly pro zubožené město velice přísné, každý majitel domu měl odvésti třetinu jeho odhadní ceny a poněvadž v mnohých případech neměli ochuzení měšťané tolik hotových peněz, sebráno jim bylo náhradou na cenných předmětech vše, co jen bylo možno. A právě k odhadu těchto předmětů povolal si tehdejší „gubernátor“ Tábora Maximilian Bechler z Meningen z okolních měst Týna nad Vltavou a Soběslavě židy. Zajímavá zpráva o počátcích židů v T. zachovala se nám ve výpovědích sousedů tábořských Jana Duchka a Jana Krumlovského před právem Soběslavským z 9. dubna r. 1669. Tehdy magistrát usiloval o to, aby mohl židy z města vypovědět a vyslýcháni byli proto staří pamětníci, kteří měli dosvědčiti, že před r. 1618 židé v T. trvale

Synagoga (vnějšek)

osazeni nebyli. Výpovědi pro zajímavost znovu otiskují⁴⁾:

Svědectví Jana Duchka, 74 roky starého: „Jistiti mohu, že židé u nás v Táboře začátek svůj měli po otevření města Tábora, když racion sousedé táborští skládati museli, že pak peněz všech na hotovosti ne-